

Uppgift 1: Lettiska (20 poäng)

Nedan ges 20 ord på lettiska och deras översättningar till svenska. Två av de svenska orden har två olika motsvarigheter på lettiska.

1. <i>automašīna</i>	a. bil
2. <i>autoosta</i>	b. busstation
3. <i>bruņucepure</i>	c. fiskare
4. <i>bruņinieks</i>	d. fiskebåt
5. <i>gaisa</i>	e. fiskehamn
6. <i>gaisakuģis</i>	f. flygplan
7. <i>jūrnieks</i>	g. flygplats
8. <i>jūrmala</i>	h. hamnarbetare
9. <i>kuģinieks</i>	i. hjälm
10. <i>lidmašīna</i>	j. jordgubbe
11. <i>lidosta</i>	k. luft
12. <i>mežmala</i>	l. riddare
13. <i>meža rupucis</i>	m. sjöman
14. <i>meža strādnieks</i>	n. skogsbryn
15. <i>meža zemenes</i>	o. skogshuggare
16. <i>osta strādnieks</i>	p. skogspadda
17. <i>zemenes</i>	q. smultron
18. <i>zvejas osta</i>	r. strand
19. <i>zvejas kuģis</i>	
20. <i>zvejnieks</i>	

Para ihop ordgrupperna på lettiska med sina korrekta översättningar.

Översätt till svenska:

21. *strādnieks*
22. *bruņurupucis*

Översätt till lettiska:

23. hamn
24. hattmakare

Lettiska är ett indoeuropeiskt språk i den baltiska språkgrenen som talas som modersmål av runt 1 500 000 människor huvudsakligen i Lettland.

—Åke Wettergren

Uppgift 2: Ndebele (20 poäng)

Nedan ges 12 meningar på ndebele tillsammans med deras svenska översättningar.

1. <i>Isothamlilo sigeca amapintshisi.</i>	Människan skär persikorna.
2. <i>Umama ubulala amawuwu.</i>	Mamma dödar kackerlackorna.
3. <i>Izothamlilo zixotsha idonki.</i>	Människorna jagar åsnan.
4. <i>Izilwane zixotshe idonki.</i>	Lejonen jagade åsnan.
5. <i>Ubaba uthenge indlu.</i>	Pappa köpte huset.
6. <i>Ugogo uthengele abantwana iziwiji.</i>	Mormor köpte godisbitar åt barnen.
7. <i>Ubaba uthengela indlu ipenda.</i>	Pappa köper färg till huset.
8. <i>Isiwiji sidliwa nguThabo.</i>	Godisbiten blir äten av Thabo.
9. <i>Amapintshisi agecwa nguPhitha.</i>	Persikorna blir skurna av Peter.
10. <i>Idonki ixotshwe nguThabo.</i>	Åsnan blev jagad av Thabo.
11. <i>UKuthula udle isitshwala.</i>	Kuthula åt polentan.
12. <i>UThabo ubale ibhukhu.</i>	Thabo läste boken.

Översätt till svenska:

13. *Isilwane sidla iziwiji.*
14. *Iwuwu ixotshwa ngumama.*
15. *Ipenda ithengwe nguPhitha.*

Översätt till ndebele:

16. Persikan blev äten av pappa.
17. Åsnan köper polentan.
18. Mamma läser boken för barnen.

Ndebele är ett bantuspråk som främst talas i Zimbabwe och som tillhör språkgruppen Nguni. Det är nära besläktat med zulu, då det härstammar från ett zulufolk som emigrerade från Sydafrika och kom till Zimbabwe.

Polenta är en tjock majsgröt gjord på grovmalen majs.

—Filippa Fritzh & Åke Wettergren

Uppgift 3: Urslaviska (30 poäng)

Nedan ges ett antal ord på det rekonstruerade språket urslaviska, deras ungefärliga betydelse samt fonetisk transkription av orden de givit upphov till på polska, tjeckiska och ryska, men vissa ord saknas.

Urslaviska	Betydelse	Polska	Tjeckiska	Ryska
rĕdъ	rad (NOM SG)	zɔnt	ra:t	rʲat
rĕdæ	rad (LOK SG)	zɛɲdʒɛ	ʲra:ʃɛ	rʲædʲe
lâsъ	skog (NOM SG)	las	les	lʲes
lâsæ	skog (LOK SG)	ʲlɛɛ	ʲlɛsɛ	ʲlʲesʲe
mŏžъ	man (NOM SG)	mɔwʃ	muf	muʃ
mŏža	man (GEN SG)	ʲmɛwʒa	ʲmuzɛ	ʲmuzə
lĕdъ	is (NOM SG)	lut	let	lʲot
lĕdu	is (GEN SG)	ʲlɔdu	ʲlɛdu	a.
mĕso	kött (NOM SG)	ʲmjɛwʂɔ	ʲmaso	ʲmʲasə
mĕsъ	kött (GEN PL)	b.	mas	mʲas
blŏdъ	påhitt (NOM SG)	bwɔnt	blut	bʲlut
blŏda	påhitt (GEN SG)	c.	d.	bʲludə
mæsto	plats (NOM SG)	ʲmjastɔ	ʲmɲesto	ʲmʲestə
mæstæ	plats (LOK SG)	ʲmjɛɕɕɛ	ʲmɲɛsɕɛ	ʲmʲesʲtʲe
kvâetъ	färg (NOM SG)	kʲfat	kvjet	ʲfsvʲet
kvâetæ	färg (LOK SG)	ʲkʲfɛɕɕɛ	e.	ʲfsvʲetʲe
svâetъ	ljus (NOM SG)	ɕʲfat	svjet	svʲet
svâeta	ljus (GEN SG)	ʲɕʲfata	ʲsvjeta	ʲsvʲetə
kŏrlъ	kung (NOM SG)	krul	kra:l	kɛʲrolʲ
kŏrl'â	kung (GEN SG)	f.	ʲkra:lɛ	kɛrɛʲlʲa
læto	sommar (NOM SG)	ʲlatɔ	ʲlɛ:to	ʲlʲetə
læta	sommar (LOK SG)	ʲlɛɕɕɛ	ʲlɛ:cɕɛ	ʲlʲetʲe
lâdъ	ordning (NOM SG)	wat	lat	ʲat
lâdæ	ordning (LOK SG)	ʲwadʒɛ	g.	ʲadʲe
golvâ	huvud (NOM SG)	ʲgwɔva	ʲflava	gɔlʲɛ'va
golvæ	huvud (LOK SG)	ʲgwɔvjɛ	ʲflavjɛ	h.
bŏrъ	barrträd (NOM SG)	bur	bor	bor
ború	barrträd (LOK SG)	i.	ʲboru	bɛʲru
pĕtâ	häl (NOM SG)	ʲpjɛnta	ʲpata	ʲpʲʲta
pĕtъ	häl (GEN PL)	j.	pat	ʲpʲʲat
pŏlzъ	släde (NOM SG)	pwus	plas	ʲpɔlɛs
pŏlzæ	släde (LOK SG)	ʲpwɔzɛ	k.	ʲpɔlɛzʲe

Uppgift 1. Orden a-i har exkluderats ur tabellen eftersom de nutida formerna har påverkats av analogi och därför inte utvecklats regelbundet. Hur skulle de ha sett ut om de hade utvecklats regelbundet? Utöver de exkluderade formerna har orden ovan utvecklats helt regelbundet, med ett undantag: Vokallängden på tjeckiska är i princip omöjlig att förutspå, varför den genomgående kommer att ignoreras i rättningen av det här problemet.

Uppgift 2. Fyll i orden som saknas i tabellen nedan under antagandet att de utvecklats regelbundet. Om du är osäker, förklara varför:

US	Betydelse	Pl.	Tj.	Ry.
l.	honung (NOM SG)	m.	mæt	n.
o.	honung (GEN SG)	p.	q.	'm'ədɔ
mòrzъ	frost (NOM SG)	r.	s.	mè'ros
mòrzæ	frost (LOK SG)	t.	u.	v.
vòrgъ	fiende (NOM SG)	w.	x.	y.
z.	väg (NOM SG)	aa.	ab.	dè'rogə
ac.	rör (NOM SG)	ad.	ae.	trɔ'ba
af.	rör (GEN PL)	trɔmp	ag.	ah.
rɔkà	hand (NOM SG)	ai.	aj.	ak.
al.	period (LOK SG)	am.	'poʃɛ	an.
ao.	drag (NOM SG)	ʃɛɔŋk	ap.	aq.
ar.	huvud (GEN PL)	as.	at.	au.

Uppgift 3. Förklara varför vokalen i ryskans [p'ætʲ] (från urslaviskans pьtь 'fem'), är [æ] och inte [a].

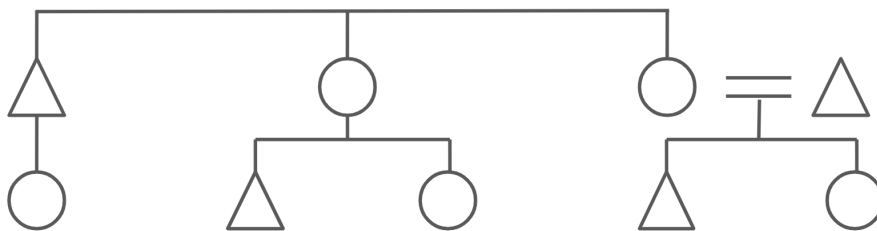
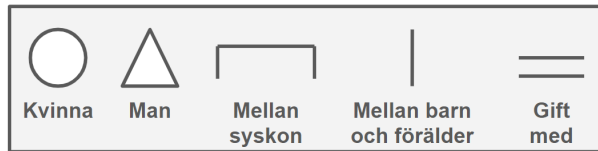
Urslaviska är det språk som alla slaviska språk (polska, tjeckiska, ryska m.fl.) utvecklades från. Det tros ha talats i områdena kring nuvarande Ukraina, Ungern och södra Polen och ha börjat dela upp sig i de separata grenarna av dagens slaviska språkfamilj omkring år 600-1000. Eftersom i princip ingen fornslaviska finns bevarad i skrift har man varit tvungen att rekonstruera språket utifrån det man vet om språken som fornslaviskan delade upp sig i.

I och med att fornslaviska är ett rekonstruerat språk vet man inte exakt hur dess ljud lät, varför jag har valt att använda en etablerad fonemisk transkription, med undantaget att det ljud som vanligtvis skrivs ⟨ë⟩ här skrivs ⟨æ⟩ för att undvika staplade diakritiska tecken. I denna transkription används makron ⟨ō⟩ för lång vokal utan markerad tonaccent, ogonek ⟨ǫ⟩ för nasaliserad vokal, och cirkumflex ⟨ô⟩, tilde ⟨õ⟩ samt akut ⟨ó⟩, grav ⟨ò⟩ och dubbel grav ⟨ö⟩ accent indikerar olika typer av tonaccent. Bokstäverna ⟨ъ⟩ och ⟨ь⟩ står för mycket kort [i]- respektive [u]-ljud, ⟨l'⟩ betecknar den palataliserade versionen av ⟨l⟩, och ⟨ž⟩ betecknar ett ljud som troligen var något i stil med [ʒ]. Tillsammans med de ungefärliga betydelserna av orden i det här problemet anges även kasus (NOM/GEN/LOK står för nominativ/genitiv/lokativ) och numerus (SG/PL står för singular/plural) för varje ordform.

—Emil Ingelsten

Uppgift 4: Māori (30 poäng)

Nedan visas ett släkträd för en māorifamilj där namnet på medlemmarna suddats ut. I figuren gäller, att ju längre en medlem är till vänster, desto äldre är den jämfört med medlemmarna i samma generation.

Dessutom ges nedan några påståenden från fyra av familjemedlemmarna, som först introducerar sig själva och sedan berättar, från sina egna perspektiv, vilka några i familjen är.

1. *Ko Moana ahau. Ko Ari toku tāne. Ko Ahere toku tuakana. Ko Koa toku tungane. Ko Nikau toku tama. Ko Kaia toku tamahine.*
2. *Ko Nikau ahau. Ko Kiwa toku tuakana. Ko Kahu toku tuahine. Ko Kaia toku tuahine. Ko Ari toku pāpā. Ko Koa toku pāpā.*
3. *Ko Hauku ahau. Ko Kaia toku tuakana. Ko Kahu toku tuakana. Ko Ahere toku māmā. Ko Nikau toku tungane.*
4. *Ko Kahu ahau. Ko Hauku toku teina. Ko Moana toku māmā. Ko Kaia toku teina. Ko Koa toku pāpā. Ko Ahere toku māmā.*

Uppgiften har tre deluppgifter:

- (a) Skriv ner namnet på de tre flickorna i åldersordning (äldst först).
  - (b) Matcha de 9 namnen med de 9 personerna i släkträdet.
  - (c) Fyll i vad som ska stå i luckorna (i)-(vi) nedan.
5. *Ko Kiwa ahau. Ko Nikau toku teina. Ko Kahu toku (i). Ko Koa toku (ii).*
  6. *Ko Ahere ahau. Ko Moana toku (iii). Ko Nikau toku (iv).*
  7. *Ko Ari ahau. Ko Moana toku (v). Ko Kaia toku (vi).*

Māori är ett polynesiskt språk som talas av ungefär 150 000 personer i Nya Zeeland.

—Joakim Colpier